

# DOĞA VE ÇEVRE

## Hava Olayları ve Mevsimler

Yağmur, kar, dolu ve rüzgâr çevremizde gözlemleyebildiğimiz hava olaylarından. Hava olayları günlere ve mevsimlere göre değişiklik gösterebilir.

- Yağmur, bulutlardaki su damlacıklarının yeryüzüne düşmesiyle; kar, suyun donarak beyaz tanecikler hâlinde yağmasıyla; dolu ise buz parçacıkları hâlinde düşmesiyle görülür. Rüzgâr ise havanın hareketidir.
- Kışın havalar genellikle soğur; aralık, ocak ve şubat kış aylarıdır. İlkbaharda havalar ısınmaya başlar; mart, nisan ve mayıs ilkbahar aylarıdır.
- Yazın havalar genellikle daha sıcak olur; haziran, temmuz ve ağustos yaz aylarıdır. Sonbaharda havalar serinler; eylül, ekim ve kasım sonbahar aylarıdır.

**Örnek:** Kışın kar yağabilir, yazın ise sıcak günler daha sık görülebilir; ancak her günün hava durumu aynı olmaz.

Hava olayları ile mevsimler arasında ilişki vardır; fakat her gün aynı hava yaşanmaz. Hava durumunu gözlemlemek ve kayıt tutmak çevremizdeki değişimleri daha iyi anlamamızı

sağlar.

## Doğadan Yararlanarak Yönümü Buluyorum

Bir yerin bulunduğumuz noktaya göre konumunu anlatırken yönlerden yararlanırız. Dört ana yön kuzey, güney, doğu ve batıdır.

- Güneş'in doğduğu yön doğu, battığı yön batıdır. Güneş'in gökyüzündeki konumunu gözlemlemek yönümüzü belirlerken kullanabileceğimiz doğal ipuçlarından biridir.
- Açık gecelerde Kutup Yıldızı kuzey yönünü bulmamıza yardımcı olabilir. Doğadaki yosunlar ve karınca yuvaları gibi bazı özellikler de yön bulma çalışmaları sırasında incelenebilir.
- Doğadaki işaretleri kullanırken tek bir ipucuna güvenmek yerine gözlemimizi başka bilgilerle karşılaştırmak ve güvenilir kaynaklardan doğrulamak önemlidir.

**Örnek:** Güneş'in doğduğu tarafı belirlediğimizde doğu yönünü bulmak için doğal bir ipucundan yararlanmış oluruz.

Yönleri bilmek çevremizdeki yerleri tarif etmemizi, bir nesnenin konumunu söylememizi ve gitmek istediğimiz yeri daha kolay bulmamızı sağlar.

## Afetlere Karşı Hazırlıklıyım

Deprem, sel, heyelan, ı ve orman yangını gibi afetler insanları, diğ er canlıları ve çevreyi etkileyebilir. Afetlere karşı önceden hazırlık yapmak can ve mal kayıplarını azaltmaya yardımcı olur.

- Evde ve okulda devrilebilecek, kırılabilir ya da d  şebilecek eşyaları belirleyerek tehlike avı yapabiliriz. Uygun eşyaların sabitlenmesi gibi önlemler için yetişkinlerden yardım isteriz.
- Afet ve acil durum planında tahliye yolları, aile buluşma noktası ve toplanma alanı gibi bilgiler yer alabilir. Tatbikatlara dikkatle katılmak ne yapacağımızı önceden öğrenmemizi sağlar.
- Su, uzun süre bozulmayacak yiyecek, el feneri, düşük, radyo, giyecek ve gerekli belgeler gibi temel ihtiyaçlar d    n lerek bir afet ve acil durum çantası hazırlanabilir. Çantanın içeriği zaman zaman kontrol edilir.

** rnek:** Aile buluşma noktasını önceden bilmek ve tatbikatlara dikkatle katılmak afet hazırlığına örnektir.

Afetlerle ilgili bilgi toplarken güvenilir kaynaklara başvurur, bulduğumuz bilgilerin doğruluğunu kontrol eder ve yetkililerin uyarılarını dikkate alırız. Hazırlıklı olmak hayat kurtarabilir.

## Doğal Kaynakları Tasarruflu Kullanıyorum

Su, toprak, orman ve madenler gibi doğal kaynaklar yaşamımız için çok değerlidir. Bu kaynakların sınırsız olmadığını bildiğimiz için onları ihtiyaçlarımız ölçüsünde kullanmaya özen gösteririz.

- Gereksiz yanan lambaları kapatmak, diş fırçalarken suyu açık bırakmamak, gıdaları israf etmemek ve kullandığımız eşyaları özenli kullanmak tasarruflu davranışlara örnektir.
- Elektrik, su ve yakıt gibi kaynakları verimli kullanmak hem aile bütçemize katkı sağlar hem de doğadaki kaynakların gereksiz yere tüketilmesini azaltır.
- Tasarruf yalnızca daha az kullanmak değildir; ihtiyacımız kadar kullanmak, israftan kaçınmak ve sahip olduklarımızın değerini bilmek demektir.

**Örnek:** Diş fırçalarken musluğu kapatmak ve kullanılmayan lambayı söndürmek tasarruflu davranışlardır.

Evde ve okulda kendi davranışlarımızı gözden geçirip küçük bir tasarruf planı hazırlayabiliriz. Davranışlarımızla ailemize ve arkadaşlarımıza da iyi örnek olabiliriz.